

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Komisija za lokalno samoupravo in regionalni razvoj

4

Številka: 002-01/13-8/ EPA 1212-VI
Ljubljana, 19. 6. 2013

Komisija Državnega sveta za lokalno samoupravo in regionalni razvoj je na podlagi 20. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09 in 101/10) pripravila naslednje

P o r o č i l o

k Tretjemu letnemu poročilu o izvajanju Zakona o razvojni podpori Pomurski regiji v obdobju 2010 - 2015 v letu 2012

Komisija Državnega sveta za lokalno samoupravo in regionalni razvoj je na 8. seji 17. junija 2013 obravnavala Tretje letno poročilo o izvajanju Zakona o razvojni podpori Pomurski regiji v obdobju 2010 - 2015 v letu 2012, ki ga je Državnemu zboru predložila Vlada na podlagi 13. člena Zakona o razvojni podpori Pomurski regiji v obdobju 2010 - 2015.

Komisija se je **seznanila** z navedenim poročilom.

Uvodno obrazložitev in dodatna pojasnila so podali predstavniki Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo, RRA Mura, d.o.o., in Ministrstva za infrastrukturo in prostor.

Tretje letno poročilo je pripravilo Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo v sodelovanju z Regionalno razvojno agencijo Mura, d.o.o., ki na podlagi Zakona o razvojni podpori Pomurski regiji v obdobju 2010 - 2015 (v nadaljevanju: zakon) izvaja instrumente iz Programa spodbujanja konkurenčnosti Pomurske regije 2010-2015 (v nadaljevanju: program Pomurje). Zaradi primerljivosti podatkov ima predloženo poročilo enako strukturo kot predhodna letna poročila.

Stanje na območju izvajanja zakona (Pomurska statistična regija in UE Ormož) v gospodarskem in socialnem smislu še vedno ni dobro, čeprav se kažejo tudi pozitivni trendi. V letu 2012 je bilo tako za 6% manj brezposelnih kot leto poprej, medtem ko je slovensko povprečje v istem obdobju za 5% več brezposelnih. Prihodki na zaposlenega in dodana vrednost na zaposlenega zaostajajo za slovenskim

povprečjem za približno eno tretjino, medtem ko bruto plača na zaposlenega zaostaja za slovenskim povprečjem za eno petino.

Zakon opredeljuje štiri ukrepe razvojne podpore, od katerih prvi trije pomenijo intervencijo v obliki finančnih in fiskalnih ugodnosti, četrti ukrep pa je usmerjen v prednostno obravnavo regije v nekaterih ključnih programih evropske kohezijske politike.

V okviru programa Pomurje je v finančnem in vsebinskem smislu najbolj pomemben instrument 1 Spodbujanje začetnih investicij podjetij in ustvarjanje novih delovnih mest. V letu 2012 je bil proračunski plan za celoten program Pomurje okoli 6 mio evrov, medtem ko je bilo realiziranih okoli 4.5 mio evrov, od tega je bilo za instrument 1 izplačanih 4.1 mio evrov. V okviru tega instrumenta je bilo razpisanih cca 6.2 mio evrov, pri čemer so bili objavljeni dvoletni javni razpisi. V letu 2012 je bilo izbranih in izvedenih 22 projektov začetnih investicij (razpis v višini cca 3.4 mio evrov), s katerimi so se podjetja zavezala, da bodo na podlagi prejetih sredstev v obdobju treh do petih let ustvarila 120 delovnih mest, pri čemer je bila povprečna vrednost ustvarjenega delovnega mesta pri večjem razpisu 28.000 evrov. Manjši razpis (v letu 2012 izplačanih cca 770.000 evrov), ki predstavlja kombinacijo povratnih (137.000 evrov subvencij obrestne mere) in nepovratnih sredstev (900.000 evrov) in vključuje 32 projektov, ki predvidevajo 52 novih delovnih mest, pomeni poskusni projekt, ki bi ga želeli realizirati tudi na drugih problemskih območjih.

V okviru drugega instrumenta Spodbujanje razvoja človeških virov se je nadaljevalo z aktivnostmi krepitve regionalnega razvojnega menedžmenta, ki so bile do leta 2012 relativno šibke. Načrtovan je bil regijski kadrovski center za pomoč obstoječim institucijam v regiji, ki naj ne bi pomenil podvajanja aktivnosti, ki jih že izvaja npr. Zavod za zaposlovanje. V prihodnjih letih bo treba na tem instrumentu okrepiti aktivnosti.

V okviru tretjega instrumenta Socialno podjetništvo v letu 2012 ni bilo objavljenih javnih razpisov, je pa bil v letu 2013 objavljen večletni javni razpis v višini 1.5 mio evrov. Pri spodbujanju socialnega podjetništva so težave, saj imamo ob veljavnem Zakonu o socialnem podjetništvu zelo malo (okoli deset) socialnih podjetij, poleg tega še nimamo Strategije razvoja socialnega podjetništva za obdobje 2013-2016 in programov ukrepov.

Glede četrtega instrumenta Promocija regije, katerega cilj je privabljanje tujih in domačih investicij, je bilo članom komisije pojasnjeno, da so v letu 2012 tekale le aktivnosti pri pripravi projektov za spodbujanje neposrednih tujih investicij, ki jih je izvajala RRA Mura, d.o.o. Med tedanjo Službo Vlade za lokalno samoupravo in regionalni razvoj in na javnem razpisu izbranim podjetjem Pristop pa je bil izveden izvensodni sporazum o prekinitvi pogodbe.

V okviru petega instrumenta Podpora pri pripravi in izvajanju razvojnih projektov so bile zaustavljene aktivnosti zaradi prenehanja veljavnosti pogodbe z na javnem razpisu izbranim podjetjem Oikos, d.o.o.. Ministrstvo se je odločilo, da ne bo podpisalo novih pogodb z drugimi izvajalci, saj je ocenilo, da to ne bi bil primeren način izvajanja tega instrumenta. Vse morebitne potrebne aktivnosti za pripravo razvojnih projektov v regiji v okviru tega instrumenta je po mnenju pristojnega

ministrstva smiselno nadaljevati v okviru RRA Mura, d.o.o., ki že izvaja aktivnosti v okviru regijskega razvojnega programa.

Dodatno se na podlagi zakona izvajajo tudi drugi ukrepi razvojne podpore: davčne olajšave za zaposlovanje je v letu 2011 koristilo 55 davčnih zavezancev v skupni vrednosti 1.035.679 EUR; davčne olajšave za investiranje je v letu 2011 koristilo 291 davčnih zavezancev v skupni vrednosti cca 7.9 mio evrov; spodbude za zaposlovanje (povračilo prispevkov delodajalcem) je v letu 2012 koristilo 25 podjetij, ki so zaposlila 176 prikrajšanih oziroma brezposelnih delavcev. V letu 2012 se je nadaljeval tudi projekt Medpodjetniški izobraževalni center – MIC, pri katerem kreiranju je pomagalo ministrstvo, pristojno za šolstvo. V letu 2012 je bilo izplačanih 62.000 evrov, večji del izplačil pa bo izveden v letu 2013 (nakup opreme in prenova šole). Nadalje se med ukrepe razvojne podpore štejejo tudi trije projekti razvojnih centrov slovenskega gospodarstva iz Pomurske regije v višini cca 30 mio evrov, sofinancirani s strani Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo. V letu 2012 so bila izvedena izplačila v višini cca 6.6 mio evrov. Zakon je med ukrepe razvojne podpore umestil tudi projekt vodooskrbe Pomurja s ciljem, da se aktivnosti za realizacijo tega projekta pospešijo. V letu 2012 so bile okrepljene aktivnosti v smislu koordinacije med ministroma, pristojnima za regionalni razvoj in za okolje.

Predstavniki predlagatelja tretjega letnega poročila je z odgovori na vprašanja članov komisije podal dodatna pojasnila v zvezi z izvajanjem ukrepov razvojne podpore. Izpostavil je potrebo po večji pozornosti startup podjetjem, ki so bila v preteklosti deležna premajhne pozornosti oziroma ni bilo instrumenta, ki bi podpiral ta podjetja. V začetku leta je bila sprejeta sprememba programa Pomurja, na podlagi katere so se sredstva za socialno podjetništvo zmanjšala in so se preusmerila drugam, ker bi drugače ostala neizkoriščena. Ob omejenih proračunskih sredstvih se poleg Pomurja pojavljajo nova problemska območja, in sicer Pokolpje (vladni program izvaja) ter Radeče, Trbovlje, Hrastnik in Maribor z zaledjem (programa v pripravi), ki pa jih je treba tudi reševati. Dejstvo je, da je treba upoštevati Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja, ki je bil sprejet kasneje kot zakon, ki ureja razvojno podporo Pomurski regiji, ter določila vladne uredbe o izvajanju ukrepov endogene regionalne politike, ki določa, da se problemska območja identificirajo, če je stopnja brezposelnosti najmanj tri zaporedne mesece 17% ali višja. Menil je, da bi morda bilo smiselno poročilo dopolniti s podatki za območje občin in upravnih enot. Strinjal se je, da je območje UE Ormož zelo malo zastopano, kar je lahko tudi povezano s številom pripravljenih in izbranih projektov. Pojasnil je tudi vprašanje umeščanja razvojnega območja Prlekije v naslednji finančni perspektivi in vprašanje sodelovanja agencij. V zvezi z javnim razpisom za projekte na južni meji je pojasnil, da ta razpis ni neposredno povezan z zakonom, ki ureja razvojno podporo Pomurski regiji. Poudaril je, da regionalne politike z nekaj milijoni evrov za posamezno regijo ne moremo izvajati, ampak je to stvar stalne koordinacije ministrstev, ki so po zakonu relativno samostojna. Regionalna politika bi morala imeti močnejše vzvode, ki bi spodbujala resorna ministrstva k boljšemu sodelovanju. Z obsežnimi letnimi poročili se seznanjajo resorna ministrstva z namenom, da bi horizontalne politike razmišljale tudi regionalno.

Direktor Regionalne razvojne agencije Mura, d.o.o., Danilo Krapec je predstavil aktivnosti in poročilo z vidika regije. V javnosti se večkrat prikazuje, da Pomurska regija prejema veliko finančnih sredstev na podlagi zakona, saj poročilo zajema vsa sredstva (400 mio evrov), ki pridejo v Pomurje v tej finančni perspektivi iz vseh

programov. Dejstvo pa je, pa dobijo druga okolja bistveno več evropskih in nacionalnih sredstev. Neposredni učinek zakona v letu 2012 je bil v Pomurju 28 mio evrov, večinoma iz programa Pomurje, ki ga vodi Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, ter 26 mio evrov iz javnega razpisa za razvojne centre slovenskega gospodarstva. V regiji poudarjajo veliko neskladje med z zakonom deklariranimi razvojnimi prednostmi Pomurja in dejansko izbranimi projekti. Medtem ko je zakon med primerjalne prednosti in razvojne usmeritve Pomurske regije, ki se upoštevajo pri opredeljevanju in izvajanju ukrepov razvojne podpore, določil obnovljive vire energije, živilskopredelovalno industrijo in konkurenčno ter trajnostno kmetijstvo in turizem, je ministrstvo z javnim razpisom v letu 2010 namenilo 30 mio evrov trem razvojnim centrom, in sicer Razvojnemu centru za nove materiale, pogone in tehnologije, Razvojnemu centru MASMOS za modularne in adaptivne signalno procesne oddajniške sisteme in Razvojnemu centru PREKO za pridobivanje energentov iz komunalnih odpadkov, pri čemer je slednji dobil 359.000 evrov, prva dva pa preko 6 mio evrov v letu 2012. Na RRA Mura, d.o.o., ocenjujejo, da je dobro taka podjetja privabiti v regijo, vendar bi razvojni center za razvoj novih materialov lahko dobili sredstva iz drugih virov in ne iz naslova Zakona o razvojni podpori Pomurski regiji v obdobju 2010 – 2015.

RRA Mura, d.o.o., je na področju privabljanja tujih investicij pripravila 3 projekte. Prvi se nanaša na podjetje Carthago AG (proizvodnja avtomobov, projekt širitve investicije), ki se sedaj širi, in drugo na podjetje XAL GmbH (proizvodnja svetil, za projekt širitve obstoječih proizvodnih obratov), ki se prav tako širi. Podjetja bodo zaposlila dodatnih 130 delavcev. V okviru zakona je bilo uspešno tudi financiranje kataloga pomurskega gospodarstva, kar je ocenjeno kot dober regijski pristop za privabljanje investorjev v druga okolja.

Napredek je viden v poročilu AJ PES-a o gospodarjenju pomurskega gospodarstva v letu 2012. Medtem ko je bilo Pomurje v vseh analizah vedno na repu, je na podlagi zaključnega računa za leto 2012 regijsko pomursko gospodarstvo preskočilo na peto mesto z izkazom 30 mio evrov neto regijskega dobička, kar je tudi posledica večje pozornosti in investiranja v razvoj ter ozaveščanja podjetij, ki se javljajo na javne razpise.

Direktor RRA Mura, d.o.o., je poudaril, da je vzpostavljeno regijsko strateško razvojno partnerstvo, ki daje stališča, kako naj se ukrepi operativno izvajajo, vendar vključevanje njihove agencije še zmeraj ni zadovoljivo. Prizadevajo si, da bi bili pilotno dobro izvedeni instrumenti uporabljeni tudi v drugih manj razvitih obmejnih okoljih.

Z odgovori na postavljena vprašanja je razjasnil izpostavljene dileme ter med drugim izpostavil, da Vlada vsako leto na podlagi letnih poročil sprejme spremembo programa Pomurje in preusmeri sredstva v programe, ki lahko dajo večje učinke (letos v programe za mala podjetja), vendar opozarja na majhen obseg sredstev v skupnem obdobju izvajanja zakona v višini 33 mio evrov. Rezultat analize podjetniške absorpcijske sposobnosti na območju UE Ormož kaže, da nihče z zakonom ne more prisiliti podjetja, da se prijavijo na javne razpise in dodal, da je bilo na javne razpise s tega območja relativno malo prijav. V ostale razvojne dokumente Pomurske regije se bodo vključevali tudi prioritetni projekti Območnega razvojnega partnerstva Prlekije, katerega del je tudi območje UE Ormož, pri čemer se je treba

zavedati, da vsi projekti Območnega razvojnega partnerstva Prlekije ne morejo biti tudi regijski projekti območja, ki ga pokriva zakon.

V razpravi je državni svetnik Branko Šumenjak, predstavnik občin Ormož, Središče ob Dravi in Sveti Tomaž v Državnem svetu, opozoril, da prvotno predlog Zakona o razvojni podpori Pomurski regiji v obdobju 2010 – 2015 ni vključeval občin z območja UE Ormož, ampak jih je Državni zbor naknadno vključil kot del območja Pomurske regije po tem zakonu. Izpostavil je, da se te občine ne počutijo kot del območja, na katerem se izvajajo ukrepi razvojne podpore, ampak kot »privesek«. V zvezi s prednostjo subjektov iz te regije pri prijavi na javne razpise je opozoril, da je zaradi večletnih neuspešnih prizadevanj za realizacijo izgradnje cestne povezave Ormož – Hajdina območje UE Ormoža odrezan od avtocestnega križa, kar se odraža tudi v slabšem razvojnem potencialu tega območja. To območje ima tudi slabo železniško povezavo, saj železniška postaja nima nakladalno-razkladalnega tira, kar le poslabšuje njihove možnosti za razvoj. Nadalje je bilo opozorjeno, da se je Občina Ormož trikrat neuspešno prijavila na razpis v zvezi z razvojem obmejnih območij s Hrvaško s projektom cestne povezave, medtem ko so nekatere občine uspele z več projekti in so uspele tudi občine, ki sploh nimajo stika s Hrvaško. V poročilu pogoša tudi aktivnosti občinskih razvojnih agencij, ki najbolj poznajo razmere na terenu. Nadalje se je spraševal o posledicah delovanja in vodenja ukinjene Projektne pisarne Vlade v Pomurski regije, saj se o tem nič ne govori (npr. ali bodo sredstva, ki niso bila upravičeno dodeljena, povrnjena regiji). Državni svetnik Alojz Glavač, predstavnik interesov preostalih upravičenih občin Pomurske regije v Državnem svetu, je poudaril, da letna poročila kažejo, da potrebujemo pokrajine, ki so nosilke regionalnega razvoja. Po njegovem mnenju zakon daje pozitivne rezultate, kar kažejo tudi spodbudni rezultati o zmanjševanju števila brezposelnih in neto izgubi pomurskega gospodarstva.

* * *

Po opravljeni razpravi je komisija sprejela (8 ZA, 0 PROTI) naslednje **m n e n j e**:

1. Komisija se je seznanila s Tretjim letnim poročilom o izvajanju Zakona o razvojni podpori Pomurski regiji v obdobju 2010 - 2015 v letu 2012.
2. Komisija pogoša kazalce razvitosti in podatke (število prijavljenih in odobrenih projektov ter realiziranih projektov ter obseg dodeljenih sredstev) po posameznih občinah in upravnih enotah, na podlagi katerih bi lahko ugotovili, kje, komu in koliko sredstev je bilo odobrenih za predvidene ukrepe oziroma bi prikazali dejansko stanje razvitosti vseh občin in upravnih enot z območja Pomurske regije po tem zakonu, česar podatki in kazalci razvitosti za celotno območje ne morejo pokazati. Če bi prikazali kazalce razvitosti na nivoju občin in upravnih enot, bi lahko ugotovili učinkovitost in ustreznost izvajanja ukrepov razvojne podpore tudi na nivoju vseh upravičenih občin po tem zakonu. Zaradi navedenega komisija predlaga, da se v naslednja letna poročila vključijo tudi podatki o številu prijavljenih, odobrenih in realiziranih projektov ter obsegu dodeljenih sredstev in kazalci razvitosti po upravnih enotah in občinah, ki jih opredeljuje 2. člen Zakona o razvojni podpori Pomurski regiji v obdobju 2010- 2015.

3. Komisija meni, da prepletenost izvedenih ukrepov razvojne podpore in statistični podatki v dosedanjih letnih poročilih o izvajanju zakona, ki ureja razvojno podporo Pomurski regiji, izkazujejo potrebo po vzpostavitvi drugega nivoja lokalne samouprave oziroma organiziranosti Slovenije na nivoju pokrajin, ki bi z zadostnim finančnim, kadrovskim in razvojnim potencialom prevzele skrb za uravnotežen razvoj.
4. Komisija ugotavlja, da se kljub začetnim težavam pozitivni učinki Zakona o razvojni podpori Pomurski regiji v obdobju 2010 – 2015 že poznajo, saj so podatki o zmanjševanju brezposelnosti in neto izgubi pomurskega gospodarstva za leto 2012 spodbudni.
5. Komisija je bila seznanjena, da je vloga regije oziroma regijskih institucij (npr. RRA Mura, d.o.o.) pri izvajanju Zakona o razvojni podpori Pomurski regiji v obdobju 2010 – 2015 boljša kot v preteklih letih, vendar še zmeraj nezadovoljiva. Komisija ponovno izraža pričakovanje, da bi bili instrumenti resornih ministrstev bolj pozorni na projekte, ki prihajajo iz tega okolja.
6. Komisija ugotavlja, da je bil del sredstev za izvajanje projektov socialnega podjetništva preusmerjen drugam, saj bi drugače ostala neizkoriščena, poleg tega je treba upoštevati tudi omejenost proračunskih sredstev, ki se namenjajo tudi za reševanje novih problemskih območij (Pokolpje, Radeče, Trbovlje, Hrastnik in Maribor z zaledjem), kjer je stopnja brezposelnosti najmanj tri zaporedne mesece 17% ali višja.
7. Komisija podpira spremembe Programa spodbujanja konkurenčnosti Pomurske regije 2010 – 2015 z namenom prerazporejanj sredstev v programe, ki dajejo največje učinke.
8. Glede na to, da je Slovenija neto uvoznik zelenjave in da domača pridelava že dalj časa ne sledi hitro rastočemu povpraševanju, komisija opozarja, da je nujno več pozornosti nameniti programom za povečanje samooskrbe z zelenjavo in spodbuditi šole, vrtce, domove za starejše, bolnice na območju Pomurske regije, da kupujejo zelenjavo pri lokalnih pridelovalcih. Smiselno bi bilo opraviti analize, na kakšen način bi s čim manj sredstvi spodbudili pridelavo zelenjave in s tem ustvariti nova delovna mesta.
9. Komisija v poročilu pogreša tudi aktivnosti občinskih razvojnih agencij, ki najbolj poznajo razmere na terenu.
10. V povezavi z mednarodno primerjavo kvalitete izobraževalnih institucij, opravljene pred leti med 45 državami in v kateri so sodelovale tudi šole iz Pomurske regije, ki so se slabo izkazale, komisija poudarja potrebo po dodatnem usposabljanju učiteljev zaradi doseganja boljših učnih rezultatov njihovih učencev.
11. V razpravi je bilo dano tudi opozorilo državnega svetnika Branka Šumenjaka, predstavnika občin Ormož, Središče ob Dravi in Sveti Tomaž v Državnem svetu, da se občine z območja Upravne enote Ormož tekom izvajanja zakona ne počutijo kot del območja, na katerem se izvajajo ukrepi razvojne podpore, ampak

se počutijo prikrajšane, saj iz podatkov v poročilu ni možno ugotoviti, ali so izvedeni ukrepi na njihovem območju pripomogli k višji stopnji razvitosti ali ne. Opozorjeno je tudi bilo, da je zaradi večletnih neuspešnih prizadevanj za realizacijo izgradnje cestne povezave Ormož – Hajdina območje Upravne enote Ormoža odrezano od avtocestnega križa, kar zmanjšuje njihove razvojne možnosti.

* * *

Za poročevalca je bil določen državni svetnik Branko Šumenjak.

Sekretarka
Meta Štembal, l. r.

Predsednik
Jernej Verbič, l. r.

Poslano.
- Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo
- RRA Mura, d.o.o.